

RÓMAI FELÍRATOK ERDÉLYBŐL.

I. KÖZLEMÉNY.

TORMA KÁROLY

M. AKAD. L. TAGTÓL.

Midőn Erdély több részében folytatott felirattani fürkészeim három évi [1860—1862.] eredményét ezennel közzétenni szerencsém van: tervszerű munkálatnak mutatom be első cyclusát. Lankadni nem tudó akarattal gyarapított archaeologiai-tárczám lapjaival kívánok ugyan is az egykoron összeállítandó „*Corpus inscriptionum Romano-Dacicarum*“-nak csekély tehetséggel, több jóakarattal szolgálatot tenni; s ezt annyiszor, a hányszor csak arra a végre az „Archaeologiai Közlemények“ helyet adnak közleményeimnek is.

Szem előtt tartott főczélom közleményeimben ugyan az, hogy új, eddigelő senkitől nem ismertetett feliratokat tegyek közzé, de az ilyenek mellett még kiváló figyelmet fordítok a már közlött, de csonkán vagy hiányosan ismertetett felíratokra is. E végből a létező másolatokat kitelhető kritikai figyelemmel hasonlítom mindig össze az eredetivel; s így ezeknek lehetőleg teljesen hű másolatát kívánom adni; a mely eljárás következtében aztán az így kijavított feliratokat bizvást az újak közé lehet sorozni.

Nagy Osztró. ¹⁾

Félkör alakú, 3"-nyi magas pedestalon álló, 4' magas nőt ábrázoló szürkés-fehér márvány-szobor. A fő és jobb kar hiányzik. Balkarával, a melynek kézfeje szintén hiányzik az alak 2'2" magas — 4" széles *ara*-ra támaszkodik. A redős öltöny [*palla*] a jobb vállról lebocsátva a bal mell alatt akként kanyarodik a vállra föl, hogy a bal váll meztelen marad. A szobor hátsó része egyenesre van faragva, hogy — a mint gyanítható — falhoz kényelmesebben támasztathassék. A faragás átalában elég csinosnak nevezhető. A fentebb említett kartámaszul szolgáló kised *ara*-n következő szépen metszett felirat létezik:

CLA .
SATV
RNIN
SCVLP
SIT

„*Claudius Saturninus sculpsit.*“

Jelenben Fel-Pestesen [Vajda-Hunyadtól északnyugatra] Makray Lászlónál.

Érdekes e felirat azért, mivel egy dácziai szobrász nevével tézsen ismeretessé bennünket.

Várhely.

1.

5 1/2" magas — 4'1" hosszú — s mintegy 4' széles szürkés-fehér márvány töredék, e szépvésetű felíráttal:

---

¹⁾ Mindazon helységnevek, a melyek ehhez hasonlóan vannak megjelölve, az illető felíratok s régiségi tárgyak lelhelyét mutatják.

////////// ECVNIA.
 „ . . . . . pecunia . . . . .“

Az egykori egész hihetőleg valamely középület homlokpárkánya lehetett.

2.

3'11" magas — 1'11" széles szürkés-fehér márványból faragott sírkő, a következő felíráttal:

D M
 MCINIAE VALEN
 NAEVIXITAN^x
 ETAVE^lIAE MAXIMI
 NAEVIXITANXX
 AVREL MAXIMVS
 ETAVRELPVSIN
 NVS
 CONIVGIBVS DIG
 NISSIMIS

„*Diis manibus, Liciniae* ²⁾ *Valentinae vixit annis LX, et Aureliae Maximinae vixit annis XX, Aurelius Maximus, et Aurelius Pusimus, conjugibus dignissimis.*“

Mind a két felíratos-kő jelenleg Karában [Kolozsvártól délkeletre] a b. Józsika Leó-féle telken van. A hagyomány szerint főkormányiszéki tanácsos gr. Kendeffi Elek hitvese, szül. gr. Bethlen Krisztina hozatá azokat több oszlop- s építészeti díszítmény-darabbal együtt Hunyadmegyéből, Hátszeg-vidékéről. — Arról, hogy e felíratos köveknek lelhelye Várhely, vagy ennek közvetlen környéke volt, főképen az győzhet meg, hogy az anyag, a melyből azok faragva vannak, épen olyan, mint a Hátszeg-vidéken talált római felíratos-kövek mindnyájáé, azaz: szürkés-fehér márvány; de meggyőz arról továbbá az a körülmény is, hogy a gr. Kendeffi-féle birtokok legnagyobb részben épen Hátszeg-vidéken léteznek.

Fel-Pestes.

1.

2'6" magas — 1' széles veres-porondkő *ara*, ezen durva modorban vésett felíráttal:

I O M
 „*Jovi optimo maximo.*“

2.

Újból, más ehhez hasonló 2'2" magas — 10⁵/₄" széles, ugyan olyan anyagból készített *ara*, a melyre hasonló technikával e pár betű van bevésve:

I V N
 „*Junoni.*“

Találák mindkettőt 1835-ben a „Valya-bikeuluj“ nevű határrészben egy patak martjában. Ezzel az alkalommal találtak még egy többféle régi pénzzel telt edényt is, de a melyekből egyet sem tudtam meglátni, avagy a szóbeszédből kivenni, hogy melyik császár pénzei lehettek. — Korunk a leírt két araból sírköveket alakított; a faluval éjszakra szembe levő „Fácza“ nevű szőlőkertben két sírhalmot megjelölő emlékkőül van ugyanis mindkét darab alkalmazva. — Fel-Pestes határán egyébiránt a rómaik megtelepedésének semmi nyoma nincs.

---

²⁾ A 2-ik sor 1-ső betűje kétségen kívül L; a melyet csak a metsző vétsége ferditett olyanná, mint a hogy látható.

Megindító a közlött két felíraton a kifejezésnek valóban lapidaris egyszerűsége, a vallásos buzgalom azon áhítata, a mely a dácziai szegény rómaid ösztönzé isteneinek ez egyszerű fogadmányi-oltárocskákkal — még egyszerűbb szavakban kedveskedni. Mig a büszke patricius a világvárosban válogatott fajtájú márvány-táblákra metszeté vallásos buzgalma ömledezéseit: az igénytelen, de tán vallásosabb római telepes vagy katona ez egyszerű oltárok felállítása által lelt módot az óriás imperium e legkeletibb részében hatalmas isteneinek kedvére cselekedni!

Nándor-Válya.

2' magas — 10 ³/₄" széles, csiga-mészkből faragott fogadmányi-oltár, e felíráttal.

LIBERo PATR
VLPϞNEP o S
V S L M

„*Liberi patri, Ulpus Nepos votum solvit libero munere.*“

Találta Tagyer György földész [38. ház sz.] 1860-ban, szeptemberben a „Fá-cze“ nevű határrészben levő szántójában. Egyébiránt a határon római településnek semmi nyoma nincs.

E felírat „*Liber pater*“ kifejezése alatt sem a görög Dionysos, mint a kinek a „*Liber pater*“ szokott mellékneve volt ³⁾, sem pedig a rómaiak Libera és Ceressel társaságban istenített Liber-je ⁴⁾ nem értendő, — hanem, a mint egy 1844-ben Tordán talált felíratból látható ⁵⁾: *Romulus*, a kinek dácziai felíratokon e melléknév gyakran, s több változatban adatott, mint „*Romulus pater*“ ⁶⁾, „*Romulus Parens.*“ ⁷⁾

Károly-Fehérvár.

A következő két felíratos-kő jelenleg ugyan *Alvinczen* látható, de mindkettő bizonynyal a valaha Károly-Fehérvár és Maros-Portus között létezett Apulum romjai között találtatott. Alvincz területén tudtommal a rómaiak megtelepülésének kétségtelen nyoma nincs, s koruknak csak is egy műve szemlélhető Alvincz határán, t. i. azon római út, a mely a Hunyad-megyében létezett gyarmatoktól Apulum felé vezetett, s mely néhol annyira ép, hogy ma is mint olyan használatban van.

1.

I O M
PRO- SALVEIM
ETCOLL- FABR --
TIB- IVL- BVBAL
EX- DEC- XI.
D D

„*Jovi optimo maximo, pro salute imperatoris et collegii fabrorum Tibius Julius Bubalinus ex decuria XI. dedicavit.*“

---

³⁾ V. ö. *Pauly*, Real-Encyclopädie der class. Alterthumswissenschaft, IV, 1014—1023. l.

⁴⁾ V. ö. *Pauly*, i. m. IV. 1023—1024. l.; *K. O. Müller*, Handbuch der Archäologie der Kunst 3-e Aufl., 535. l.

⁵⁾ *Neigebaur*, Dacien, 206. l. 44. sz.

⁶⁾ *L. Seivert*, Inscriptiones, 4. l., 2. sz.; *Neigebaur*, i. m., 18. l., 1. sz.

⁷⁾ *L. Seivert*, i. m., 6. l., 5. sz.; *Neigebaur*, i. m., 19. l., 3. sz.

E fogadmányi oltár jelenleg az alvinczi ref. templomban ⁸⁾ van az alamiznaszekrény tartójakép felállítva. Felső párkányzata, s oldalszegelei letompítottak, a miért a kezdő s végbetűk egy része hiányzik. Ily csonkított állapotban magassága 2'3" — szélessége 1'3". Anyaga csiga-mészkö.

2.

2'7" magas — 1'1" széles csigamészkö fogadmányi-oltár.

DEO BONo
PVEROPOS
PHORoAPo
LNIPYTHO
T·FL·TITVSET
T·FL·PHILETVS
P. S. S. S.

„*Deo bono puero posphoro Apollini pythio Tibius Flavius Titus, et Tibius Flavius Philetus pro salute sua suorumque.*“

Barcsay Jánosnál [Bolgár-piacz, 160. sz.]

Öt dáciai felíratot ismerünk eddig ⁹⁾, a melyek a „*Puer Phosphorus*“-ról említést tesznek; ezek közül 4 magának a „*Puer Phosphorus*“-nak ¹⁰⁾, 1 pedig ugyancsak nekie és pythiai Apollónak volt emelve ¹¹⁾. Felíratunk immár a 6-dik, a mely ez istenségről általában, és a 2-dik, a mely ezenkívül pythiai Apollóról is említést teszen. Érdekessé válnak e felíratok az által, hogy *mindnyáját* Apulum romjai között találták, a mi azt látszik bizonyítani, hogy a „*Puer Phosphorus*“-nak tisztelete Dácia területén csak is Apulumban volt elterjedve.

T o r d a.

1.

1'5½" magas — 2'7" széles mészköből faragott sírkő. Felső része hiányzik, alsó felén:

VIX· AN· XXXX
MAXIMA C
ONIVX B M

„ . . . . . *vixit annis XXXX, Maxima conjux bene merenti.*“

2.

1'3" magas — 10½" széles, mészkö fogadmányi-oltár (?), de a melyen csak e három betű olvasható:

- -A- - -
- -C- - -
- -T- - -
-----

⁸⁾ E templom szakértő megvizsgálását nem mulaszthatom el a t. archaeologiai bizottmány figyelmébe ajánlani. Véleményem szerint az 1250—1300. körül épülhetett. Három hajóra vala építve, s falai kívül freskókkal valának díszítve.

⁹⁾ L. együvé sorozva *Orelli-nél*, 1934—1938.

¹⁰⁾ L. *Seivert*, i. m., 85: 121; *Neigebaur*, i. m., 133: 51.: — azután *Neigebaur*, i. m., 145. 140—141—148.

¹¹⁾ *Neigebaur*, i. m., 145.: 150.

3.

2' magas — 1'8" széles mészkőből faragott síremlék. Felső, alsó és baloldali része hiányzik:

- L E I A - - - -
O . V I X . A N . I I I M - -
T V A L . D E C . N . M V - -
N A T I S . P I I S S I M I S - .
- - - - -

„[Va]leriano . . . . . o, vixit annis III m[ensibus] . . . . , Titus Valerius decurio nominatus mu[nicipii, cog]natis piissimis . . . . .“

Találták mind a három felíratot 1860-ban a szindvölgyi szőlőkkel szembe levő oldalon.

4.

1'6" magas — 1'½" széles mészkő fogadmányi-oltár; alsó része hiányzik.

H E R C V L I
I N V I C T O
P R O S A L M
- V R . A N O - -
- - - - -

„Herculi invicto, pro salute Marci [A]urelii Antonini . . . . .“

Találták 1858-ban az alpiaczon levő Lovas-féle háznál egy melléképület alapjának ásása alkalmával.

5.

1'8 ½" magas — 8 ½" széles mészkő fogadmányi-oltár.

I N V I C O
A V R . M O N
T A N V S . M I L .
L E G . V . M A C E
L . P .

„Invicto ¹²⁾ [Mithrae], Aurelius Montanus, miles legionis V Macedonicae libens posuit.“

Találták 1859-ben a szindi-völgyi szőlőben. Ugyanakkor e felíratos-kő szomszédságában találtak még egy igen szép fehérmárvány mythras-követ is ¹³⁾, a mely jelenleg az erdélyi muzeum régiség-gyűjteményében őriztetik. E kő ismertetését más alkalommal fogom közzétenni.

6.

1,6" magas — 8 ½" széles mészkő fogadmányi-oltár. Alsófele hiányzik.

I O M
D R E B
I A S M
L E G I I T A

„Jovi optimo maximo Drebias (?), miles legionis I Italicae . . .“

Találták 1859-ben az úgynevezett Leányvárbán, az új malom árkanak ásása alkalmával.

Figyelmet érdemel e felíraton a *Legio I italica* megnevezése, a mi bebizonyítja nem csak azt, hogy e legio Trajan dárciai első hadjáratában részt vett ¹⁴⁾, hanem azt is, hogy annak, vagy egy részének állomási helye a régi Salinae volt.

¹²⁾ Az első sor végső betűje előtti T. a metazó hibájából kimaradt.

¹³⁾ Közlötte Ackner, Mittheilungen der k. k. Central-Commission V, 1860, 56. l.

¹⁴⁾ L. Gruter, Inscript. aatiquae totius orb. rom., 357: I, 391: 4, 430: 5; Pauly, i. m., IV. 871. l.

7.

1' 4" magas — 7" széles mészkő fogadmányi-oltár.

I · O · M
 A V R · L V
 C I F E R
 V · L · P ·

„*Jovi optimo maximo Aurelius Lucifer votum libens posuit.*“
 Találták 1860-ban a várhegyen.

8.

1' 6 1/2" magas — 7 1/4" széles mészkő fogadmányi-oltár.

I · O · M
 M A N L ·
 Q V A E S
 V S K M

„*Jovi optimo maximo Manlius Quaestus votum solvit libens merito.*“
 Találták 1856-ban a Leányvárbán.
 Mind a nyolcz darab Nagy Miklósnál Tordán.

E 16 új felíraton kívül ime közlök még több más ismereteseket is, de a melyek közül néhány részint hézagosan, vagy épen rosszul vala közölve, részint pedig lelhelyileg osztályozva nem volt.

E felíratos kövek egykor *Lugosi Ferencz* I-ső Apafi Mihály erdélyi fejedelem titkárának *magyar-peterdi* kertjében valának felállítva, a mint ezt a következő című kézirat bizonyítja „*Historia Domus, seu Residentia Thordensis ordinis minor. strict. observ. jussu A. R. P. Martini Péterffi ord. min. str. obs. Praedoct. SS. Theol. Lectoris Prov. Transsilvaniae S. r. Stephani Ministri Provincialis, ad inserendam rerum memoriam inchoata Ao. 1775. Industria Fratris Arseny Gold,*“¹⁵⁾ a mely munka *Magyar-Peterd* című rovata alatt — 6-dik r. 29—33. ll. — ez olvasható: „... illustris residentia olim spect. ac magnifici domini *Francisci Lugosi* Serenissimi quondam Principis Michaelis Apafi I. secretarii fidelis donatione mediante usucapta. Antiquitatum erat tam cupidus, ut nihil non fecisset quo minus corrasis undique veterum monumentis aream et hortum ditaret; et vero favit conatui effectus, vix enim alicubi conglomeratiores videbis antiquitates s. a. t.

E kézirat 6 olyan felíratot közöl, a melyek egynek kivételével jelenleg mind megvannak, s részint *Czegében* [Szamos-Ujvártól keletre] gr. Vass Ádámnál, részint pedig *Magyar-Peterden* [Tordától északnyugatra] Lendvai Józsefnél, a ki a *Lugosi-féle* jószág jelenlegi tulajdonosa — láthatók.

Seivert a ki „*Inscriptiones etc.*“ című munkájában e felíratokat háromnak kivételével közölte, de a mint hibás közleményéből kitűnik azokat saját szemeivel nem látta, — azt állítja, hogy azok *Petelén Petrosánban*, és *Károly-Fehérvárott* találtattak volna. De nem fogunk hibába esni, ha mi mindnyáját *tordai leletnek* nevezzük. Ugyanis *Gold Arzen* atya abbeli kifejezése daczára, hogy *Lugosi* mindenünnen gyűjtött régi műemlékeket: az a körülmény, hogy az általa közlött, s ma *Czegében* és *Magyar-Peterden* létező felíratos kövek mindegyikének anyagja — a mint arról szorgos összehasonlítás után meggyőződünk — ugyan egy minőségű, t. i. az a mészkő fajta, a melyből a Tor-

¹⁵⁾ E munka másolata tudós történet buvárunk *Mike Sándor* „*Index rerum memorabilium regni Transsilvaniae*“ című gyűjteményében meglelhető, P. betű alatt 139—143. ll.

dán talált római felíratos kövek mindenike faragva van; ez a körülmény mondjuk elfogadhatóvá teszi abbéli véleményünket, hogy e felíratok mind Salinae romjaiból ásattak ki. — Gold Arzen idézett „*undique*“ kifejezése hihetőleg más műemlékekre — mint szobrok, oszlopok, oszlopfő-, és alj töredékek s. a. t. — vonatkozhatik, a melyek hasonlóképp Magyar-Peterden valának felállítva, s a melyeket a fentebb említett kézirat bőven leír, de a melyek közül több darab e század első tizedében Thoroczkóra vitetett, a hol azok jelenleg a gr. Thoroczkai-féle kertben láthatók. — Torda közelsége is [2 mf] gyanítanunk engedi, hogy Lugosi inkább onnan, mint közelében eső helyről hozathatá ama nagyobb súlylyal bíró műemlékeket, semmint más távolabbi vidékekről.

1.

4' 3" magas — 2' 2" széles mészkő síremlék.

D · M
AELIA · SECVNDI
NA · VIX · AN · XIII ·
ET · AELIA · CRISP ·
VIX · AN · III ·
AELI · SECVNDVS
ET · DECCIA · P · RE ·
TES · FIL · PIEN · TISS ·
ET · AEL · CON · --- · S
MAR ·

„*Diis manibus Aelia Secundina vixit annis XIII., et Aelia Crispina vixit annis III., Aelius Secundus, et Deccia parentes filiabus pientissimis, et Aelius Con[stan]s maritus.*“¹⁶⁾
Czegében, gr. Vass Ádámnál.

2.

4' 3" magas — 2' 5" széles mészkőből faragott sírkő:

D · M ·
P · AEL · VALERIANUS ·
PATRONVS · E · DE ·
COLL · FABRVM · VIX ·
AN · IX · DECC · E · PRIN ·
CIPALES · QMS · ÆRE
CONLATO · --- · IE
DECRET · VNIVER
FAC · CVR · --- · T

„*Diis manibus Publius Aelius Valerianus patronus et decurio collegii fabrum vixit annis LX., decuriones et principales omnes (?) aere conlato . . . . . de decreto universitatis faciendum curaverunt.*“¹⁷⁾

Czegében, gr. V. Á.

3.

2' 4 1/2" magas — 2' 1 1/2" széles mészkő síremlék:

D M
VALERIVS · LOCI
NVS · VET · N · C

¹⁶⁾ Közlötték hibásan: *Seivert*, i. m., 188: 1; *Neigebauer*, i. m., 249: 1; *Gold* „*Historia Domus etc.*“

¹⁷⁾ Csonkán közlötték: *Seivert*, 189: 3; *Neigebaur*, 250: 3; *Gold* „*Historia domus etc.*“

AMPESTRORV
IX·ANN·XXXXV
IIIAVREL·PIRUSI
VIRGINIO·B·M·P
M

„*Diis manibus Valerius Locinus veteranus numero campestrorum, vixit annis XXXXVIII. Aurelius Pirusius Virginio* ¹⁸⁾ *bene merenti posuit monumentum.*“ ¹⁹⁾

Czegében, gr. V. Á.

A numerus campestrorum hihetőleg *cohors campestrium*-ot [Ill?] jelent. Bebizonyítja e szerint e felírat, hogy a *cohors campestrium* vagy *campestrorum* Dáciában, s ennek egy osztálya épen Salinaeben állomásozott. — Azt, hogy e *cohors* melyik legiónak [V *Macedonica*?] volt segély-csapata, meghatározni nem tudom.

4.

3' 9" magas — 2' 8" széles mészkő síremlék:

D M
PAELVICTO
RIPLAVTIANO
DECMVNI - - P
SALVIAC³ISE }
CVNDMAVER-
IVNIA - - - -
MENTI - - - -
FRONTINA
M

„*Diis manibus Publio Aelio Victori Plantiano decurioni municipii Salvia conjux, Secundina, Vera, Junia . . . Menti . . . . . Frontina . . . . . merenti.*“ ²⁰⁾

Magyar-Peterden, Lendvai Józsefnél!

5.

6' 5 1/2" magas — 4' széles mészkő síremlék, mely azonban kettőbe van törve; az emlék alja elveszett:

D M
AVRELIVS
CALANVS·VIX·ANL
I·ET·MILITAVIT·XXV
- - - - -

„*Diis manibus, Aurelius Calanus, vixit annis LI* [—59.], *et militavit XXV*.....“ ²¹⁾
Magyar-Peterden, L. J.

6.

2' 7" magas — 1' 7" széles mészkőből faragott emlékkő. Közepén kettőbe van törve:

¹⁸⁾ Metszési hiba *Virginus* helyett

¹⁹⁾ Szerfelett hibásan s kihagyásokkal közlötték: *Seivert*, 189.: 4.; *Neigebaur*, 250.: 4.; *Gold* „*Historia domus etc.*“

²⁰⁾ Két helyt és hibásan közlötték: *Seivert*, 186.: 289. és 188.: 2.; *Neigebaur*, 249.: 2. és 172.: 4.; *Gold* „*Historia domus etc.*“

²¹⁾ Hibásan közlötték: *Seivert*, 190.: 5.; *Neigebaur*, 250.: 5.

VICTORIAE·
·AVG·
L·IVL·E·GALER·
LEVGANVS
CLVC - - - -
XIIIG·M·V·AEDIS
CVSTO SCR·LEG·XIII
NOMNESVO·E·M - -
-·IVL·PAERNI FILI
SVI·D·D·

„*Victoriae Augustae Lucius Julius et Galerius Leuganus, Cajus Lucius . . . . .*
(*miles legionis*) XIII. *Geminae Martinae Victricis, aedis custos sacrae (?) legionis XIII.*
Geminae, nomine suo et M(arci) Julii paterni filii sui dedicavit.“²²⁾

Magyar-Peterden L. J.

Érdekes e felíraton a 14-dik Gemina Martia Victrix legionak megnevezése, miután e legio hosszabb ideig állomásozott a szomszéd Pannoniában.

7.

3' 3" magas — 2' 7" széles mészkő síremlék:

D M
SCAVRIANI
CAES·N·SERVALI
VIX·AN·XXIII
FVSCIANS
FRATRI·B·M·P

„*Diis manibus Scauriani caesaris nostri servati, vixit annis XXIII., Fuscianus fratri bene merenti posuit.*“²³⁾

A következő három jelenleg ugyancsak Magyar-Peterden meglevő felíratot a „*Historia domus*“ nem említi ugyan meg, de azok — mint hihető — már Lugosi idejében ott valának. — Ismeretlenek lévén, ime itt közlöm azokat, mint — hihetőleg — tordai leleteket.

1.

4' 4 1/2" magas — 2' 7" széles mészkő síremlék:

D M
AVR·LIVSCLIVNVSILEGVMAC
VIXITANNLIXPOSVERVNTFILI
AESAVRNASCIAETA VREL
MARCELINAPATRIPIEN
TISSIMO TITVLVM

„*Diis manibus Aurelius Cliunus immunis legionis V. Macedonicae vixit annis LIX., posuerunt filiae Saurnascia et Aurelia Marcelina patri pientissimo titulum.*“

2.

1' 11" magas — 3' 6" széles mészkőből faragott sírkő, a mely azonban középen ketté van törve:

²²⁾ Csonkán közlötték: *Seivert*, 185.: 286.; *Neigebaur*, 141.: 118.

²³⁾ E felíratot közlötté: *Seivert*, 176.; 268., s utána *Neigebaur*, csak hogy hibásan; *Scauriana*-t irván *Scaurianus* helyett.

D T·F·T·T·SERA ---
STP·III·V·A·XXX ---

„T. F. T. T. Sera . . . . . stipendiorum III., vixit annis XXX. . . . .“ Bal-
ról: „Diis.“

3.

4' magas — 2' 11" széles mészkő síremlék. Felső része hiányzik:

P - - - - -
VLPIANVSPROB ---
CONIVGI
B M

„ . . . . . P. . . . . Ulpianus Probus . . . . . conjugii bene merenti.“

A „Historia domus“ végül egy olyan magyar-peterdi feliratot említ meg, a mely
ma ottan fel nem lelhető. Tartalmát, mint újat ime közlöm az említett kézirat szerint.

Sírkő, melynek felső része hiányzik:

- - - - -
CANIVS VIXIT
ANNIS XXXV
AFLICTA CAESIA
CONIVGI BENE
MERITO
POS

„ . . . . . canius vixit annis XXXV., afflicta Caesia conjugii bene me-
rito posuit.“

A fentebbiekben közlök tehát ezuttal 19 új, 7 az eredetiekről kijavított és 1
elveszett felíratot; összesen 27 darabot.